

“АФРОДИТА” – КОМПЛЕКСНИЙ АПІФІТОПРЕПАРАТ ПРОЛОНГОВАНОЇ ДІЇ ДЛЯ ЛІКУВАННЯ АКУШЕРСЬКО-ГІНЕКОЛОГІЧНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ САМОК СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТВАРИН

Узагальнено результати проведення виробничого випробування апіфітопрепарату “Афродіта” на базі 9 господарств 4 регіонів України. Розроблено схеми застосування та доведено його високу терапевтичну ефективність при лікуванні різних форм акушерсько-гінекологічної патології у тварин.

Постановка проблеми

Незалежно від форм неплідності самок тварин різних видів, що зустрічається в усіх господарствах державного і приватного сектору, інтенсифікація відтворної функції займає одне з провідних місць у практичній діяльності ветеринарного фахівця.

Серед акушерсько-гінекологічних хвороб часто зустрічаються незаразні запальні процеси та функціональні розлади, які зумовлені недотриманням технології та правил годівлі, умов утримання і експлуатації тварин у період вагітності, родів і післяродового періоду. Протікання таких захворювань супроводжується розвитком інфекцій різної етіології, виникненням дистрофічних явищ в тканинах та негативних змін в консистенції і структурі слизових оболонок, різким гальмуванням нейросекреторної, гормональної і моторної функції статевих органів [1, 2].

Для лікування цих хвороб використовують значну кількість засобів, методів і препаратів вітчизняного і зарубіжного виробництва. Переважно це гормони, антибіотики, антисептики синтетичного походження. До негативів їх застосування можна віднести виникнення резистентних до антибіотиків штамів мікроорганізмів, зменшення кількості наступних циклів, побічні ефекти на інші органи і системи, забруднення продукції тваринництва і довкілля [3]. Тому одним з перспективних напрямків наукового пошуку засобів для лікування гінекологічних захворювань у

тварин є розробка і впровадження в практику нових препаратів комплексної дії, виготовлених на основі продуктів бджільництва та лікарських рослин.

За літературними даними водно-спиртові розчини продуктів бджільництва (прополісу, меду, маточного молока) в комбінації з лікарськими рослинами сприяють процесам регенерації слизових оболонок, пригнічують розвиток патогенної мікрофлори, покращують трофіку тканин статевих органів [4]. Різні лікарські форми прополісу успішно застосовуються при акушерсько-гінекологічних хворобах корів: вагініти, ендометрити та інші. При цьому лікувальний ефект їх сумісної дії запобігає виникненню резистентних до антибіотиків штамів мікроорганізмів та прискорює процеси одужання тварин [7]. На підставі даних літератури і власних досліджень нами сконструйовано багатокомпонентний апіфітопрепарат “Афродіта” комплексної дії для профілактики і лікування акушерсько-гінекологічних захворювань самок сільськогосподарських тварин [8].

Метою даної роботи було визначення терапевтичної ефективності препарату “Афродіта” у виробничих умовах.

Матеріали та методи досліджень. Виробниче випробування препарату “Афродіта” проводили у 9 господарствах з 4-х регіонів України: Волинської (КСП “Світанок”, КСП “Кременецький”, КСП ім. Тімірязєва), Київської (Головний селекційний центру країни (м. Переяслав-Хмельницький), ДПЗ “Плосківський”), Черкаської (КСП ім. Леніна, КСП ім. Фрунзе) та Херсонської областей (КСП “Львівське”, КСП “Перемога”). На підставі характерних клінічних ознак (порушення статевих циклів, з піхви періодично виділяється невелика кількість ексудату, слизова оболонка родових шляхів набрякла, гіперемійована, іноді вкрита виразками) та ректального дослідження корів (матка збільшена, її стінки нерівномірно потовщені, яєчники зменшені в об’ємі, на дотик м’які, фолікули відсутні, наявність невеликих кіст тощо) були відібрані за принципом аналогів дві групи корів віком 3–8 років. Тварини знаходились в однакових умовах утримання і догляду і хворіли різними формами акушерсько-гінекологічної патології.

Контрольна група корів налічувала 114 голів і отримувала традиційне лікування: тканинні, гормональні, вітамінні препарати, антибіотики тощо. Дослідна група корів складалася з 207 голів і лікувалася препаратом “Афродіта” (табл. 1).

Терапевтичний ефект препарату “Афродіта” дорівнював різниці лікувальних ефектів між дослідною та контрольною групами тварин (табл. 2) і виражався у відсотках вилікуваних тварин.

Результати досліджень

Апіфітопрепарат “Афродіта” – водно-спиртовий розчин екстрактів з 10 лікарських рослин, прополісу і маточного молочка. Детальний склад його наведений у технічних умовах [8]. Розроблена нами система заготівлі свіжої апі- та фітосировини і технологічні режими її обробки, дозволяють повністю зберегти і сконструювати у готовому препараті в оптимальному співвідношенні комплекс біологічно активних сполук. Технологія виробництва препарату “Афродіта” передбачає роздільну екстракцію 40-70⁰ спиртом етиловим кожного компоненту з наступним з’єднанням їх у відповідному співвідношенні, що дозволяє отримати ефект підсилення заданих фармакологічних властивостей. В основі екстракції біологічно активних сполук з апіфітосировини лежить технологічний принцип її тонкого подрібнення у середовищі екстрагенту, розроблений нами раніше [9]. До основних діючих речовин препарату можна віднести такі біологічно активні сполуки:

- ✓ незамінні амінокислоти, макро- та мікроелементи;
- ✓ фенольні сполуки, каротиноїди, вітаміни Є та С, які наділені протимікробними, антиоксидантними, протизапальними, регенераційними властивостями;
- ✓ фітогормони, стимулятори росту тканин, активатори ендокринних регуляторних процесів тощо.

Завдяки такому складу препарат “Афродіта” проявляє комплексність та пролонгованість дії при лікуванні різних форм акушерсько-гінекологічних захворювань у самок сільськогосподарських тварин.

У результаті проведених досліджень нами розроблено дві схеми застосування препарату: пероральну та ін’єкційну (табл. 1). При пероральному способі введення 5 мл препарату розводять, ретельно перемішуючи, у 100 мл дистильованої або кип’яченої води і дають тваринам на невеликій кількості концентрованого корму двічі на добу, по 52,5 мл розчину. При внутрішньо м’язовому введенні 2,5 мл препарату розводять у 7,5 мл розчинника на одну ін’єкцію. Вводять препарат двічі на добу. Необхідно зазначити, що ін’єкційна форма введення препарату проявила на 5–7 % вищий терапевтичний ефект у порівнянні з пероральною.

Таблиця 1. Схеми застосування препарату “Афродіта” для лікування акушерсько-гінекологічних захворювань корів

Дні лікування	Дози препарату + розчинник, мл			
	Перорально		Внутрішньом’язово	
	вранці	ввечері	вранці	ввечері
1	2,5+50	2,5+50	2,5+7,5	2,5+7,5
4	2,5+50	2,5+50	2,5+7,5	2,5+7,5
7	2,5+50	2,5+50	2,5+7,5	2,5+7,5
10	2,5+50	2,5+50	2,5+7,5	2,5+7,5
13	2,5+50	2,5+50	2,5+7,5	2,5+7,5

Результати виробничих випробувань препарату “Афродіта” свідчать, що він виявив позитивний терапевтичний ефект (табл. 2). Після традиційного

лікування, яке застосовувалося у господарствах, у контрольних групах одужало 13,9–25,0 % тварин, а в дослідних – 55,0–80,4 %. Тобто, чистий терапевтичний ефект препарату склав 38,3–75,4 %.

При цьому препарат “Афродіта” проявив більший терапевтичний ефект у лікуванні таких форм акушерсько-гінекологічних захворювань самок, як запальні процеси статевих органів, порушення функції яєчників, затримка посліду тощо.

На підставі практичної апробації та наступного використання препарату у господарствах України необхідно відмітити ще деякі позитивні моменти, а саме:

- його екологічну безпечність для тварин і довкілля в цілому;
- виражену профілактичну, лікувальну та економічну ефективність;
- комплексність та пролонгованість дії;
- підвищення продуктивності тваринництва на основі збільшення % виходу телят на 100 корів, зростання кількості наступних циклів тощо.

Таблиця 2. Результати виробничих випробувань апіфітопрепарату “Афродіта” при лікуванні акушерсько-гінекологічних захворювань у корів

№ з/п	Групи тварин	Кількість тварин, голів	Кількість вилікуваних тварин, голів	Лікувальний ефект, %
<i>Волинська область</i>				
1	Контрольна	20	5	25,0
2	Дослідна	80	54	67,5
<i>Черкаська область</i>				
3	Контрольна	36	5	13,9
4	Дослідна	36	26	72,2
<i>Херсонська область</i>				
5	Контрольна	18	3	16,7
6	Дослідна	40	22	55,0
<i>Київська область</i>				
7	Контрольна	40	6	15,0
8	Дослідна	51	41	80,4

Таким чином, проведені дослідження дозволили виявити високу терапевтичну ефективність використання продуктів бджільництва в комплексі з лікарськими рослинами у лікуванні різних форм акушерсько-гінекологічної патології у самок сільськогосподарських тварин. Запропонований метод лікування цих хвороб апіфітопрепаратом “Афродіта” вигідно відрізняється від традиційного.

Висновки

1. Здійснено практичну апробацію апіфітопрепарату “Афродіта” у 9 господарствах чотирьох регіонів України та обґрунтовано його застосування у практиці ветеринарної медицини.

2. Розроблено дві схеми застосування даного препарату та доведено вищу ефективність ін’єкційної форми в порівнянні з пероральною.

3. Показано високу терапевтичну ефективність препарату “Афродіта” при лікуванні корів з різноманітною акушерсько-гінекологічною патологією.

Література

1. *Любецький В., Юхимчик С.* Внесок кафедри у вивчення акушерської та гінекологічної патології тварин. – Ветеринарна медицина України. – 1998, вересень. – С. 26–27.
2. *Пирогов М., Корчаківська Л., Апраксина С.* Застосування гумату натрію для відновлення репродуктивної функції корів у після родовий період. – Ветеринарна медицина України. – 1998, листопад – грудень. – С. 42.
3. Постанова II з’їзду апітерпевтів України // Пасіка. – 2002. – №12. – С. 10–11.
4. *Асафова Н. Н., Орлов Б. Н., Козин Р. Н.* Физиологически активные продукты пчелиной семьи. – Новгород: Издатель Ю. А. Николаев. – 2001. – 368 с.
5. *Барсуков А. А., Миролюбов М. Г.* Применение лекарственных форм прополиса при акушерско-гинекологических болезнях коров // Апитерапия. Биология и технология продуктов пчеловодства/ Материалы всесоюзной конференции. – Днепропетровск, 1988. – С. 118–124.
6. *Андреева А. В., Макнапова Р. Т.* Влияние препаратов прополиса на микробиоценоз гениталий коров, больных гнойно-катаральным эндометритом // Труды II з’їзду апітерпевтів України / Апитерапія: погляд у майбутнє. – Харків: НфаУ Золоті сторінки. – 2002. – С. 166.
7. *Кивалкина В. П.* Экспериментальное изучение прополиса и его практическое использование // Биологически активные продукты пчеловодства и их использование / Межвузовский сборник. – Горьковский сельско-хозяйственный институт. – 1990. – С. 38–50.
8. Ветеринарный препарат “Афродіта” // ТУ У 46.15.331-98. – 1998. – 19с.
9. *Постоєнко В. О., Боровський В. Р.* Спосіб одержання масляного концентрату каратиноїдів з рослинної сировини // Патент № 8253, Україна, А 61К31/07.